APB
ETTEN-LEUR

Algemene Beschouwingen APB – Kadernota 2027–2030

Voor ons ligt de concept-Kadernota 2027–2030. Deze wordt gepresenteerd als een beleidsarme kadernota en vormt daarmee vooral het financiële vertrekpunt voor de komende raadsperiode. Dat is begrijpelijk na de verkiezingen en de totstandkoming van een nieuw raadsprogramma. Tegelijkertijd betekent dit ook dat belangrijke keuzes nog niet worden gemaakt.

Het recent vastgestelde raadsprogramma 2026–2030 laat zien dat wij als raad duidelijke ambities hebben voor Etten-Leur. Ambities waarin ook onze fractie zich voor een belangrijk deel kan vinden. Tegelijkertijd moeten wij constateren dat de financiële vertaling daarvan nog ontbreekt in deze kadernota. Dat betekent dat de komende periode niet alleen in het teken staat van uitvoeren, maar vooral van prioriteren. Niet alles kan tegelijk.

Het financiële beeld lijkt op het eerste gezicht stabiel: een klein tekort in 2026, een positief saldo in 2027 en daarna opnieuw tekorten in 2028 en 2029. Maar dit is geen structureel sluitend perspectief. Het is een kwetsbaar evenwicht dat met name vanaf 2028 onder druk komt te staan. Een belangrijke factor hierin is het zogenoemde ravijnjaar. Gemeenten krijgen te maken met oplopende kosten, vooral in het sociaal domein, terwijl de rijksbijdragen onvoldoende meegroeien.

Opvallend is dat Etten-Leur in dit licht kiest voor een voorzichtig financieel uitgangspunt. In tegenstelling tot het advies van de VNG om de middelen voor de jeugdzorg structureel door te trekken, wordt hier uitgegaan van een worstcasescenario met een daling van de rijksbijdrage vanaf 2028. Dat is financieel prudent, maar het betekent ook dat de financiële ruimte sneller onder druk komt te staan en dat de noodzaak om keuzes te maken urgenter wordt.

Daarnaast ontbreken in deze kadernota nog een aantal grote investeringen, zoals het circulair ambachtscentrum, de spoortunnel, de randweg en diverse woningbouw- en infrastructuurprojecten. Daarmee is het financiële totaalbeeld nog niet compleet. Als raad willen wij sturen op het geheel en niet op losse onderdelen. Een integraal overzicht van verplichtingen, investeringen en risico's is daarbij essentieel.

Daar komt bij dat de financiële uitwerking van het raadsprogramma nog moet volgen via het college-uitvoeringsprogramma. Dat moment wordt bepalend. Dan zullen ambities vertaald moeten worden naar concrete keuzes, inclusief financiële dekking. Juist daar zal blijken dat prioriteren onvermijdelijk is. Voor onze fractie is deze kadernota dan ook geen eindpunt, maar een tussenstap. De echte afwegingen moeten nog worden gemaakt.

Programma 1 – Bestuur en dienstverlening
Wij onderschrijven het belang van vertrouwen, goede communicatie en dienstverlening met de menselijke maat. Dat vormt de basis van een sterke gemeente. Digitalisering en kunstmatige intelligentie bieden kansen, mits zij leiden tot eenvoud, betere toegankelijkheid voor inwoners en het tegengaan van misbruik. Graag hier ook extra aandacht voor de bescherming van data van onze inwoners. Daarnaast zijn wij voorstander van een meer zichtbare inzet van boa's. Wij zien daarom graag bij de begroting 2027 welke concrete acties het college hiervoor voorstelt.

Programma 2 – Sociaal Etten-Leur
Hier liggen de grootste uitdagingen. De druk op de jeugdzorg, de Wmo en de mantelzorg neemt toe en zal de komende jaren verder groeien.
Wij waarderen de inzet op preventie en de samenwerking met het onderwijs. Tegelijkertijd blijven de kosten, met name binnen de jeugdzorg, stijgen en blijft de afhankelijkheid van rijksmiddelen groot. De kernvraag is helder: hoe houden wij het sociaal domein op de lange termijn betaalbaar én toegankelijk? Dat vraagt om blijvende aandacht en scherpe keuzes.

Tot slot zijn wij verheugd dat het budget voor jongerenevenementen opnieuw is opgenomen in het raadsprogramma. Wij zien de structurele uitwerking hiervan graag terug in de begroting 2027.

Programma 3 – Wonen en leefomgeving
De ambitie om in vier jaar tijd 1.500 woningen te realiseren is noodzakelijk en wordt door onze fractie en andere fracties volledig ondersteund, hier dan ook een aanpassing naar 375 woningen per jaar. Verder ontvangen graag jaarlijks een voortgangsrapportage over deze ambitie.
De praktijk is echter complex. Netcongestie, stikstofproblematiek en stijgende bouwkosten vormen reële risico's. Ambitie en uitvoerbaarheid moeten hier hand in hand gaan. Ook bij grote infrastructurele projecten zal de raad keuzes moeten maken op basis van realistische inzichten in kosten en maatschappelijke meerwaarde.
Het aantal afvalbijplaatsingen c.q. illegale dumpingen willen we met grote prioriteit gehalveerd hebben. Wij willen dan ook dit jaar nog een 0-meting hebben, zodat we hier actief op kunnen sturen. Daarnaast ook graag een plan van aanpak. Met betrekking tot het ophalen van het GFT roepen wij het college op om voor de begroting 2027 nogmaals een steekproef te houden over de wijze van inzamelen en de resultaten hier te presenteren alsmede een voorstel.

Programma 4 – Economie en werk
Dit programma laat een stabiel beeld zien. Wij ondersteunen de inzet op sterke bedrijventerreinen en de verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Belangrijk blijft dat lokale ondernemers de ruimte krijgen om zich te ontwikkelen en te groeien. Zij zijn immers van groot belang voor de economie van Etten-Leur.
Wij vragen het college te onderzoeken op welke wijze lokale ondernemers, binnen de geldende aanbestedingsregels, zoveel mogelijk kunnen worden betrokken bij opdrachten van de gemeente. Daarnaast vinden wij dat het project voor een bruisend centrum, zowel in Etten als in Leur, met prioriteit moet worden opgepakt en afgerond. Voor Leur denken wij daarbij onder meer aan concrete stappen rond de Havenkom en de Westerpolderplas. Ook daar mag het aantrekkelijker en levendiger worden. Wij zien hiervoor graag concrete voorstellen naar de Raad en de uitwerking hiervan in de begroting 2027, als ook de structurele opname van het evenementenbudget.

Programma 5 – Duurzaamheid
De ambities op het gebied van duurzaamheid zijn breed en noodzakelijk. Wij ondersteunen deze koers. Tegelijkertijd bestaat er een grote afhankelijkheid van subsidies en rijksbeleid. Onzekerheid over de financiering vraagt om duidelijke prioriteiten. Duurzaamheid moet bovendien betaalbaar blijven. Draagvlak onder inwoners en ondernemers is daarbij cruciaal.

Resumé
De kadernota biedt een voorzichtig financieel vertrekpunt, maar laat ook zien dat de financiële ruimte beperkt is en de onzekerheden groot zijn. Met de ambities uit het raadsprogramma in het achterhoofd is duidelijk dat de komende periode in het teken zal staan van keuzes maken.
Voor onze fractie staat daarbij één uitgangspunt centraal: realisme. Niet alles kan tegelijk. Juist daarom moeten wij scherp prioriteren, vooruitkijken en verantwoordelijkheid nemen.

Voor het APB betekent dit dat wij voor het komende jaar prioriteit geven aan:
- meer zichtbare inzet van boa's;
- het realiseren van 1.500 woningen in vier jaar, met jaarlijkse monitoring;
- aanpak afval bijplaatsingen met een minimale reductie van 50%;
- afronding van de inrichting van de kop van de Markt en Raadshuisplein en concrete acties voor de Havenkom in Leur;
- het opwaarderen van de Westerpolderplas.

Vanuit het Algemeen Plaatselijk Belang kiezen wij voor een nuchtere koers: dicht bij onze inwoners, met verstandige keuzes en met oog voor een sterk en leefbaar Etten-Leur – niet alleen voor vandaag, maar juist ook voor morgen.

De fractie van het Algemeen Plaatselijk Belang
Jennie, Kimberly, Imca, Fer, Kees, Guust en Erik